

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi
Atatürk University Journal of Faculty of Letters
Sayı / Number 62, Haziran / June 2019, 409-430

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUKLUK ÇAĞI ÖRSELENME
YAŞANTILARI, TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI, ŞİDDET
EĞİLİMLERİ VE ŞİDDETLE KARŞILAŞMA DURUMLARI***

**Childhood Abuse Experiences, Gender Perceptions, Violence Tendencies and
Violent Situations of University Students**

(Makale Geliş Tarihi: 28.05.2019 / Kabul Tarihi: 29.05.2019)

Reva BALCI AKPINAR**

Sibel KÜÇÜKOĞLU***

Serap EJDER APAY****

Nuray KARACA*****

Aşlı BALCI*****

Öz

Şiddet bireylerin toplumsal cinsiyet algıları ile şekillenmekte, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı olarak varlığını sürdürmekte, normal bir dav-

* Bu araştırma Atatürk Üniversitesi tarafından Bilimsel Araştırma Projesi olarak desteklenmiştir.

** Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi; *Prof. Dr. Atatürk University, Faculty of Nursing, reva@atauni.edu.tr*, ORCID ID: <http://orcid.org/000-0001-8796-6497>

*** Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi; *Assoc. Prof. Dr. Selçuk University, Faculty of Nursing, s_nadaroglu@hotmail.com*, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3269-445>

**** Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, *Assoc. Prof. Dr. Atatürk University, Faculty of Health Sciences, sejder@hotmail.com*, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0978-1993>

***** Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü; *Prof. Dr. Atatürk University, Department of Sociology, nkaraca@atauni.edu.tr*, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0215-9325>

***** Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi; *Research Assistant Atatürk University, Kazım Karabekir Faculty of Education, asli.balci@atauni.edu.tr*, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4329-6588>

ranış, iletişim ve ilişki biçimi olarak kabul görebilmektedir. Çocukluk çağında başlayan şiddet görme ve şiddet uygulama tutum ve davranışları yetişkinlik dönemine taşınmaktadır. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örseleme yaşantılarını, toplumsal cinsiyet algılarını, şiddet eğilimlerini ve şiddetle karşılaşma durumlarını incelemektir.

Tanımlayıcı olarak yapılan araştırmanın evrenini, bir üniversitenin örgün öğretim programlarına kayıtlı öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada örneklem yöntemi kullanılmamış, evrenin tümüne elektronik ortamdan anket bağlantısı ile ulaşılmıştır. 5038 öğrenci ankete katılmış, anketleri tam olarak yanıtlayan 2356 öğrenciden elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan *Soru Formu ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Çocukluk Çağı Örseleme Yaşantıları Ölçeği ve Şiddet Eğilimi Ölçeği* kullanılmıştır. Araştırmanın her aşamasında etik ilkelere sadık kalınmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin çocukluk dönemlerinde fiziksel (%20.2), psikolojik (%37.8) cinsel (%9.4), toplumsal (%17.1) ve ekonomik (%14.6) şiddet yaşadığı, %25.3'ünün şiddetle karşılaştığında hiçbir tepki göstermediği, %40'ının yaşadıkları şiddet nedeni ile özgüvenlerini kayb ettikleri, %32.6'sının öfkelenmesinde kendisini kontrol edemediğini ifade ettiği belirlenmiştir. Öğrencilerin *Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği* puan ortalaması 73.52 ± 8.9 , *Çocukluk Çağı Örseleme Yaşantıları Ölçeği* puan ortalaması 52.98 ± 11.5 , *Şiddet Eğilimi Ölçeği* puan ortalaması ise 39.25 ± 9.2 olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin şiddet türleri ile karşılaştıkları, çocukluk dönemi örseleme durumlarının, toplumsal cinsiyet algılarının ve şiddet eğilimlerinin orta düzeyde olduğu ve bu değişkenler arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Üniversite, Şiddet, Çocukluk dönemi Örseleme, Toplumsal cinsiyet, Şiddet eğilimi

Abstract

Violence is shaped by the gender perceptions of the individual and continues to exist on the basis of gender inequality and may be regarded as a normal behavior, communication and relationship form. Violence and violence attitudes and behaviors that started in childhood are carried to adulthood period. The aim of this study is to examine the experiences of university students' childhood abuse, gender perceptions, violence tendencies and violent situations.

The population of the research made as a descriptor was created at a University student enrolled in the curriculums organized. The sampling method was not used in the research, and the questionnaire was sent from the electronic environment to the entire universe. 5038 students participated in

the survey and the data from 2356 students who answered the questionnaires in full were evaluated. Gender Perception Scale, Childhood Trauma Scale and Violence Tendency Scale and Questionnaire prepared by researchers were used as data collection tools. Ethical principles were applied in all phases of the study.

The students who participated in the study were found to have physical (20.2%), psychological (37.8%), sexual (9.4%), social (17.1%) and economic (14.6%) violence during their childhood. It was stated that 25.3% of the students did not show any reaction when they were violent, 40.0% of the students lost self-confidence due to the violence they experienced and 32.6% of the students could not control themselves when they were angry. The average score of students' Gender Perception Scale was 73.52 ± 8.9 , the mean score of Childhood Trauma Scale was 52.98 ± 11.5 , and the average score of the Violence Tendency Scale was found to be 39.25 ± 9.2 .

This study concluded that the students encountered with the types of violence, childhood traumatic situations, gender perceptions and violence tendencies were moderate and that a significant relationship was determined between these variables.

Keywords: Student, University, Violence, Childhood Traumatization, Gender Perception, Tendency to Violence

GİRİŞ

İnsanlar, kalıp yargı” adı verilen sınıflandırmalar neticesinde dünyayı toplumsal sınıflara ayırır ve bu sınıflara ait bilgi, inanç ve beklentileri kapsayan bir yargı oluşturur. Bu kalıp yargılar insanların kendilerinden çevresindeki bireylerden beklenti ve inançlarını şekillendiren bilişsel bir yapıyı da şekillendirirler (Dökmen, 2014). İster kadın isterse erkeklere karşı oluşturulan eşitsizliğin, cinsiyet ayrımcılığının ve toplumsal tutumların oluşmasında bu kalıp yargılar çok önemli bir faktör olarak belirtilmektedir. Kadının yaptığı pek çok işi erkeğin de yapabilecek güç, yetenek, zekâ, fiziksel ve zihinsel güce sahip olmasına rağmen toplumsal kalıp yargılarıyla büyütülerek yapılamazmış imajı yaratıldığı belirtilmektedir (Şentürk vd 2017). Konu ile ilgili yurt içinde üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış birkaç çalışmada geleneksel cinsiyet rolleriyle ilgili kalıp yargıların erkek öğrencilerde daha baskın bir şekilde var olduğu saptanmıştır (Demirel vd, 2004, Kahraman vd, 2014). Tüm toplumlara nüfus eden bu cinsiyetçi kalıp yargılar o denli etkilidir ki ülkelerce kabul edilen uluslararası sözleşmeler dahi bu durumu ortadan kaldırmakta etkili olamamıştır (Kahraman vd, 2014).

Şiddet, geçmişten günümüze kadar varlığını artarak devam ettiren bir insanlık hakkı ihlalidir. (WHO,2014). Bireylerin sağlıklı birer vatandaş olmasında en önemli rolü üstlenen yapı ailedir. Şiddet özellikle çocuğun yetiştirilme sürecinden başlayarak ebeveynler tarafından farkında olmadan veya bilerek çocuklara da yö-

412 AÜEDFD 62 R. BALCI AKPINAR-S. KÜÇÜKOĞLU-S. EJDER APAY-N.KARACA-A. BALCI nelebilmektedir (Bostancı vd, 2006). Çoğu aile içerisinde gerçekleştirilen çocuk istismarı ve ihmaline bağlı olarak birçok fizyolojik, psikososyal ve toplumsal problemler yaşanmaktadır. Çocukluk döneminde örseleyici yaşantısı olan çocukların ilerleyen yaşlarda çeşitli psikolojik bozuklukları yaşama riski de artmaktadır. (Özkan, 2017, Özen vd.2004).

Aile içi şiddet yalnızca Türkiye'nin değil bütün dünyanın sorunu olmakla birlikte şiddetten etkilenen en mağdur grup kadınlar ve çocuklardır (Ünlü vd, 2009: 96-104). Şiddet "fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik" şiddet olarak dört şekilde ortaya çıkmaktadır (Kocacık vd, 2009: 24-43). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015) sonucuna göre son 20 yılda fiziksel şiddet oranında bir değişim olmamıştır. Cinsel şiddet oranı incelendiğinde ise kadınların %12'si hayatlarının bir döneminde eşleri veya birlikte oldukları erkekler tarafından şiddete maruz kalmaktadır. Ayrıca bu çalışmada cinsel şiddete uğrayan kadınların yüzde 38'i fiziksel ve cinsel şiddeti birlikte yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Sıklıkla kadınlara ve çocuklara yansıtılan ve toplumların en önemli sorununu oluşturan şiddet yalnızca bir sebebe bağlı değildir, bireysel, toplumsal ve sosyal bileşenleri olan bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınması gerekmektedir (Dedeoğlu vd, 2008). Şiddeti oluşturan bileşenlerden birisi de toplum tarafından şekillendirilen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar olabilir. Toplumsal cinsiyet algısı, insanların tutumlarını etkileyen, davranışlarını yönlendiren, hareketlerini sınırlandıran ve üzerinde denetim sağlayan temel faktörlerden bir tanesi olarak hayatın her alanına etki etmektedir (Kahraman vd, 2014). Her ne kadar eğitim seviyesinin yükselmesi ile birlikte toplumsal cinsiyet ayrımcılığına dayalı bakış açısının azalması beklense de (Yılmaz vd, 2009: 775-792), tüm kesimlerde toplumsal cinsiyet ayrımcılığı önemli bir sorun olarak önemini korumaktadır (Ünal vd, 2017). Cinsiyet rolüne ait kalıplar bireylerin içinde yaşadığı toplumda ilk yıllardan başlayarak ortaya çıkmakta ve bireylerin bu kalıplara göre yaşamaları beklenmektedir (Altınova vd, 2013: 9-22). Bu beklentinin karşılık bulamadığı şartlarda kişiler arasında anlaşmazlıklar ve çatışmalar ortaya çıkmakta, hatta şiddete eğilimi artmaktadır. Kadınlara karşı toplumsal cinsiyet eşitsizliğine temelli yaşanan şiddet olayı, bir kadına sadece kadın olduğu için orantısız şekilde yapılan cinsiyet temelli bir şiddettir (Kahraman vd, 2014). Kadına yöneltilen şiddetin en önemli sebeplerinden biri, erkek egemen toplum ideolojisinin benimsenmesidir. Bu ideoloji siyasal, sosyal ve ekonomik yapısı nedeniyle şiddeti ortaya çıkarıp hatta beslemektedir. Diğer bir ifade ile kadına yöneltilen şiddet aileden kaynaklanabildiği gibi cinsiyet ayrımcılığına dayalı, erkek egemen toplumun kadını erkeğe bağımlı yapan anlayışından da kaynaklanmaktadır (Gökkaya, 2009: 167-179). Gerek ülkemizde gerekse dünyada giderek artış gösteren şiddet olayları yeni ve acilen önlemler almayı gerekli kılmaktadır. Özellikle üniversite öğrencilerinin çocukluk çağında yaşadığı örselenmelerin hem öğrencilik yıllarında hem de ileriki yaşantılarında kişiler arası ilişkilerinde, aile ve toplum yaşamında şiddet eğilimi gösterme açısından risk olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca çocuk yaşta verilmeye başlanan cinsiyet rollerine ilişkin tutumların şiddete ma-

ruz kalma veya uygulama ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantılarını, toplumsal cinsiyet algılarını, şiddet eğilimlerini ve şiddetle karşılaşma durumlarını incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantılarını, toplumsal cinsiyet algılarını, şiddet eğilimlerini ve şiddetle karşılaşma durumlarını incelemeyi amaçlayan bu çalışma nicel araştırma yaklaşımı ile betimsel araştırma modeline göre tasarlanmıştır.

Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin 2017–2018 Öğretim yılında örgün öğretim programlarına kayıtlı öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada örneklem yöntemi kullanılmamış, evrenin tümüne elektronik ortamdan anket bağlantısı ile ulaşılmıştır. Öğrencilerden 5038 öğrenci ankete katılmış olup, anketleri tam olarak yanıtlayan 2356 öğrenciden elde edilen veriler değerlendirilmeye alınmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Özellikleri

Çalışmada veri toplama aracı olarak *Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği*, *Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeği* ve *Şiddet Eğilimi Ölçeği* ve araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda^{3,4,6,10} hazırlanan *Soru Formu* kullanılmıştır.

1-Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği: Altınova ve Duyan tarafından 2013 yılında geliştirilen ölçekte, toplumsal cinsiyet algıları ölçülmektedir. Ölçekte, toplam yirmi beş madde vardır. Likert tipinde olan ölçekte katılımcıların sorulara “Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Tamamen Katılmıyorum (1) şeklinde yanıtlar vermesi istenmektedir. Ölçekten 25-125 aralığında puan alınabilmekle birlikte, puanın yükselmesi toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu belirtmektedir. Ölçeğin tek alt boyutu olup Cronbach alfa katsayısı 0.872 olarak belirtilmiştir (Altınova vd, 2013). Bu çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0.81 olarak bulunmuştur.

2-Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF) : Bernstein ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu, çocukluk dönemindeki istismar geçmişini incelemeye yönelik retrospektif bir ölçüm aracıdır (Yiğitalp vd, 2007: 131-136). ÇÖYÖ-KF 28 maddeden oluşmakta olup 5’li likert tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçekteki sorular Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Biraz Katılıyorum (3), Katılıyorum (4) ve Kesinlikle Katılıyorum (5) biçiminde yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın artması, çocukluk döneminde yaşanan istismar yaşantılarının

arttığını belirtir. Ölçekten 25 ila 125 arasında puan alınmaktadır. Ölçekte ters puanlanması gereken maddeler 2., 5., 7., 13., 26. ve 28. maddelerdir. Kontrol amacı taşıyan 3 madde (10., 16. ve 22. maddeler) ölçeğin puanlamasına sokulmamaktadır. Bu nedenle kontrol amacı taşıyan bu maddeler ters puanlanmazlar (Kabasakal vd, 2012: 105-123). Ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenirlik çalışması Kaya tarafından 2014 yılında yapılmış olup genç ve yetişkin bireyler için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu belirtilmiştir. ÇÖYÖ-KF'nin toplam puanı için cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.77 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0.83 olarak bulunmuştur.

3-Şiddet Eğilimi Ölçeği: 2012 yılında Haskan ve Yıldırım tarafından geliştirilen ölçekte ergenlerin şiddet eğilimi gösterme durumları ölçülmektedir. Şiddet Eğilimi Ölçeği'nde (ŞEÖ), toplam 20 madde bulunmakta olup sadece bir madde tersine çevrilmiştir. Ölçek her zaman, bazen ve hiçbir zaman şeklinde derecelendirilmiştir. ŞEÖ'den en düşük 20 en yüksek 60 puan alınmaktadır. Yüksek puan alınması, şiddet eğiliminin yüksek olduğunu belirtmektedir. (Haskan vd, 2012:165-177). Bu çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0.87 olarak bulunmuştur.

4- Soru Formu: Form araştırmaya alınacak öğrencilere ait; sınıf, cinsiyet, yaş, sosyoekonomik durum, çalışma durumu, okuduğu fakülte ve bölüme ilişkin bilgilerin yanında, şiddete maruz kalma veya şiddet uygulama durumlarını irdeleyen sorulardan oluşmaktadır.

Veri Toplama Yöntemleri

Veri toplamada kullanılan form ve ölçekler çalışmanın yapıldığı üniversitenin bilimleri merkezi tarafından sağlanan **elektronik anket ortamına yüklenecek anket bağlantısı** öğrencilerin üniversite uzantılı mail adreslerine gönderilmiştir. Eğitim öğretim döneminin başında öğrencilere iletilen form ve ölçekleri öğrencilerin bireysel olarak doldurmaları ve daha sonra kaydederek sistem yoluyla araştırmacılara iletmeleri istenmiştir. Öğrencilerin anket ve ölçekleri doldurma süresi ortalama 20 dk sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde IBM SPSS Statistics 22 paket programı kullanılmıştır. Tüm sorulara yanıt veren öğrencilerden elde edilen veriler istatistik programına aktarılmıştır. Çalışma verilerinin değerlendirilmesinde, frekans, korelasyon, bağımsız gruplarda t, tek yönlü ANOVA ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Etik İlkeler

Araştırma için etik kurul onayı ve üniversite yönetiminden izin alınmıştır. Araştırma verilerinin toplanması sırasında öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilerek "Aydınlatılmış Onam" ilkesi, verdikleri bilgilerin gizli kalacağı garantisini ta-

ahhüt edilerek "Gizlilik ve Gizliliğin Korunması" ilkesi, ve “gönüllülük” ilkesi yerine getirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeği ve Şiddet Eğilimi Ölçeği Puan Ortalamaları

Ölçekler	Puan Ortalamaları ve Standart Sapma	N
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	73.52±8.9	2352
Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeği	42.50±13.1	2352
Şiddet Eğilimi Ölçeği	39.25±9.2	2352

Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden 73.52±8.9, Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeğinden 52.98±11.5 ve Şiddet Eğilimi Ölçeği'nden 39.25±9.2 puan aldıkları bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimi Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçekler	Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeği	Şiddet Eğilimi Ölçeği
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	r 0.111**	0.222**
	p 0.000	0.000
Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeği	r -	0.279
	p	0.000

Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde Toplumsal Cinsiyet Algısı ölçeği ve Şiddet Eğilimi Ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki belirlenmiştir. Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ve Şiddet Eğilimi Ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde puan ortalamaları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre TCAÖ, ŞEÖ Ve ÇÇÖYÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler			TCAÖ	ŞEÖ	ÇÇÖYÖ
	Sayı	Yüzde	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Cinsiyet					
Kadın	1589	67.6	71.87±8.13	38.55±9.15	41.52±12.21
Erkek	763	32.4	76.95±9.71	43.60±10.83	44.55±14.68
Test ve p değeri			t= -13.28 p=0.001	t= -11.77 p=0.001	t= -5.20 p=0.001
Yaş					
17-22 yaş	1801	76.5	73.77±9.02	40.64±10.19	42.10±12.85
23-28 yaş	434	18.5	72.55±8.61	39.12±9.05	43.26±13.38
29 yaş ve üstü	117	5.0	73.27±9.81	37.23±9.85	45.83±15.86
Test ve p değeri			F=3.24 p=0.030	F=9.45 p=0.001	F=5.33 p=0.005
Medeni durum					
Evli	112	4.8	73.50±10.10	39.23±10.05	44.95±14.06
Bekar	2240	95.2	73.52±8.94	40.24±10.00	42.38±13.08
Test ve p değeri			t= -0.01 p=0.980	t= -1.04 p=0.290	t= 2.02 p=0.040
Yaşanılan bölge					
Akdeniz Bölgesi	139	5.9	73.18±8.95	40.71±10.67	42.74±13.56
Marmara Bölgesi	161	6.8	71.95±8.16	39.29±9.79	41.86±12.59
Ege Bölgesi	56	2.4	72.67±9.61	41.41±10.67	43.21±12.01
İç Anadolu Bölgesi	106	4.5	74.03±9.71	41.49±9.79	41.30±11.74
	225	9.6	72.57±8.35	40.31±10.07	39.57±10.59
Karadeniz Bölgesi	1489	63.3	73.76±9.10	40.23±10.00	42.93±13.58
Doğu Anadolu Bölgesi	176	7.5	74.32±8.87	38.94±9.48	43.52±13.15
Test ve p değeri			F=1.81 p=0.09	F=1.17 P=0.310	F=2.56 p=0.010

dolu Bölgesi

Test ve p değeri

Hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer

	365	15.5	75.83±9.98	41.35±10.58	45.09±14.69
Köy	160	6.8	74.17±10.22	40.45±10.33	44.65±14.48
Kasaba	1827	77.7	73.00±8.59	39.93±9.85	41.80±12.60
Şehir			F=15.66	F=3.11	F=11.94
Test ve p değeri			p=0.001	p=0.040	p=0.001

Eğitim alanı

Sağlık	728	31.0	72.93±8.89	39.18±9.55	41.49±13.29
Sosyal	728	31.0	72.21±8.70	39.32±8.93	42.58±12.44
Fen	896	38.0	75.06±9.09	41.71±10.97	43.26±13.52
Test ve p değeri			F=22.86	F=16.93	F=3.68
			p=0.001	p=0.001	p=0.020

Eğitim türü

Lisans	1716	73.0	72.18±8.31	39.18±9.42	41.68±12.39
Önlisans	636	27.0	77.12±9.74	42.90±10.99	44.71±14.76
Test ve p değeri			t= -12.18	t= -8.11	t= -4.98
			p=0.001	p=0.001	p=0.001

Aile tipi

Çekirdek aile	1713	72.8	73.11±8.85	39.96±9.87	42.21±13.12
Geniş aile	536	22.8	75.37±9.34	41.16±10.51	43.46±13.30
Boşanmış aile	45	1.9	70.11±8.05	37.42±8.10	42.40±11.65
Ebeveyn kaybı olan aile	58	2.5	71.10±7.81	39.94±10.15	42.41±12.97
Test ve p değeri			F=12.49	F=3.16	F=1.22
			p=0.001	p=0.020	p=0.290

Anne eğitimi

Okur-yazar değil	307	13.1	75.49±8.51	39.87±9.54	45.46±13.13
Okur-yazar	231	9.8	74.19±10.42	41.48±10.80	45.67±15.16
İlköğretim	1307	55.6	73.76±8.96	40.20±10.09	42.22±12.83
Lise	331	14.1	72.06±8.67	40.24±10.16	39.71±12.44
Üniversite	176	7.5	70.16±7.24	38.84±8.62	40.57±12.11
Test ve p değeri			F=12.80	F=1.83	F=12.32
			p=0.001	p=0.110	p=0.001

Baba eğitimi

Okur-yazar değil	59	2.5	73.27±8.73	41.47±9.57	49.61±15.55
Okur-yazar	115	4.9	75.88±9.13	41.22±10.68	47.47±15.00
İlköğretim	1069	45.5	74.13±9.20	40.17±10.15	43.07±12.99
Lise	660	28.1	73.33±8.95	40.46±10.20	42.09±13.01

Üniversite	449	19.1	71.75±8.26	39.39±9.21	39.55±11.95
Test ve p değeri			F=7.75 p=0.001	F=1.39 P=0.230	F=15.10 p=0.001
Gelir durumu al-					
gısı	381	16.2	74.48±9.32	41.42±10.35	46.69±13.88
Düşük	1293	55.0	73.53±8.86	40.05±9.93	42.35±12.91
Orta	622	26.4	73.02±8.98	39.61±9.77	40.29±12.33
İyi	56	2.4	72.26±9.49	41.35±11.41	42.16±15.46
Çok iyi			F=2.43	F=2.96	F=19.25
Test ve p değeri			p=0.060	p=0.030	p=0.001
Çalışma durumu					
Çalışan	274	11.6	74.19±10.13	41.18±11.54	45.48±14.61
Çalışmayan	2078	88.4	73.43±8.83	40.06±9.78	42.11±12.88
Test ve p değeri			t=1.31 p=0.180	t=1.74 p=0.080	t=4.01 p=0.001
Başarı durumu					
algısı	202	8.6	73.33±9.23	39.66±9.39	41.91±13.61
Çok iyi	965	41.0	73.46±8.76	39.47±9.78	41.81±12.90
İyi	995	42.3	73.45±8.91	40.55±9.95	43.06±13.14
Orta	190	8.1	74.35±10.28	42.47±11.60	43.74±13.68
Kötü			F=0.60	F=5.58	F=2.18
Test ve p değeri			p=0.610	p=0.001	p=0.080
Herhangi bir hastalığa sahip olma					
durumu	164	7.0	71.78±8.04	43.39±10.75	47.69±16.35
Olan	2188	93.0	73.65±9.05	39.95±9.91	42.11±12.78
Olmayan			t= -2.57	t=4.25	t=5.27
Test ve p değeri			p=0.010	p=0.001	p=0.001
Hastalık Türü					
(n=164)	106	64.6	73.17±7.86	43.56±11.01	45.02±13.69
Fizyolojik	58	35.4	69.22±7.80	43.06±10.35	52.56±19.54
Psikolojik			t= 3.08	t=0.28	t= -2.88
Test ve p değeri			p=0.002	p=0.770	p=0.004
Ailede herhangi bir hastalığa sahip olma durumu					
Olan	337	14.3	71.80±8.67	40.24±10.11	44.88±13.86
Olmayan	2015	85.7	73.80±9.01	40.18±9.99	42.11±12.97
Test ve p değeri			t= -3.79 p=0.001	t=0.95 p=0.920	t= 3.59 p=0.001

Hastalık Türü					
(n=337)	278	82.5	72.26±8.81	40.56±10.00	44.02±13.51
Fizyolojik	59	17.5	69.62±7.69	38.71±10.53	48.91±14.91
Psikolojik			t=2.13	t=1.28	t=- 2.47
Test ve p değeri			p=0.030	p=0.200	p=0.010

Öğrencilerin ölçek puanları incelendiğinde; TCAÖ puan ortalaması kız öğrencilerde erkek öğrencilerden daha düşüktür. Ayrıca şehirde yaşayan öğrencilerde (73.00±8.59), anne eğitim düzeyi üniversite olanlarda (70.16±7.24), baba eğitim düzeyi üniversite olanlarda (71.75±8.26), gelir durumunu “çok iyi” olarak belirtenlerde (72.26±9.49) TCAÖ puan ortalamaları daha düşük bulunmuştur. ŞEÖ puan ortalamaları ise erkek öğrencilerin (43.60±10.83) kızlardan daha yüksektir. ŞEÖ puan ortalamaları ayrıca 17-22 yaş grubunda (40.64±10.19), köyde yaşayanlarda (41.35±10.58), fen bilimleri alanında eğitim alanlarda (41.71±10.97), geniş ailede yaşayanlarda (41.16±10.51), başarı durumu “kötü” olanlarda (42.47±11.60) ve kronik bir hastalığı olanlarda (43.39±10.75) daha yüksek, anne baba eğitimi yüksek olanlarda daha düşük bulunmuştur (Tablo 3). ÇÇÖYÖ puan ortalamaları incelendiğinde; erkek öğrencilerin, 29 yaşından büyük olanların, köyde yaşayanların, ön lisans programlarında okuyanların, anne ve babası düşük eğitim düzeyinde, ekonomik durumu kötü olanların, herhangi bir kronik hastalığı ya da psikolojik sorunları olanların ÇÇÖYÖ puan ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<0.001).

Tablo 4. Öğrencilerin Şiddete Maruz Kalma Durumlarına göre TCAÖ, ŞEÖ ve ÇÇÖYÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	Sayı	Yüzde	TCAÖ	ŞEÖ	ÇÇÖYÖ
			$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Annesinden fiziksel şiddet görme					
Gören	251	10.7	71.60±7.70	41.98±9.87	50.99±15.12
Görmeyen	2101	89.3	73.75±9.11	39.97±10.00	41.49±12.50
Test ve p değeri			t= -3.57	t=3.01	t=11. 10
			p=0.001	p=0.003	p=0.001
Babasından fiziksel şiddet görme					
Gören	264	11.2	72.26±8.63	42.27±10.75	53.03±14.53
Görmeyen	2088	88.8	73.67±9.03	39.92±9.88	41.17±12.33
Test ve p değeri			t= -2.40	t=3.59	t=14. 40
			p=0.01	p=0.001	p=0.001

Kardeşinden fiziksel şiddet görme					
Gören	220	9.4	71.66±8.07	41.30±10.30	50.71±15.56
Görmeyen	2132	90.4	73.71±9.06	40.07±9.97	41.66±12.56
Test ve p değeri			t= -3.22 p=0.001	t=1.72 p=0.08	t=9.93 p=0.001
Eşinden fiziksel şiddet görme					
Gören	17	0.7	69.47±6.45	39.29±8.04	49.82±14.70
Görmeyen	2335	99.3	73.55±9.00	40.19±10.02	42.45±13.11
Test ve p değeri			MW- U=1163.00 p=0.05	MW- U=1943.00 p=0.88	MW- U=13627.50 p=0.02
Arkadaştan fiziksel şiddet görme					
Gören	113	4.8	70.54±7.66	42.56±10.94	50.63±15.16
Görmeyen	2239	95.2	73.67±9.03	40.07±9.95	42.09±12.90
Test ve p değeri			t= -3.60 p=0.001	t=2.58 p=0.01	t=6.80 p=0.001
Yabancı birisinden fiziksel şiddet görme					
Gören	237	10.1	72.63±8.93	42.85±10.81	50.28±15.40
Görmeyen	2115	89.9	73.62±8.99	39.89±9.87	41.63±12.57
Test ve p değeri			t= -1.60 p=0.10	t=4.33 p=0.001	t=9.79 p=0.001
Annesinden psikolojik şiddet görme					
Gören	363	15.4	73.48±8.98	39.48±9.42	42.11±13.05
Görmeyen	1989	84.6	73.52±9.00	40.32±10.11	42.58±13.16
Test ve p değeri			t= -0.08 p=0.93	t= -1.45 p=0.14	t= -0.62 p=0.53
Babasından psikolojik şiddet görme					
Gören	455	19.3	73.62±9.56	39.97±10.18	42.22±13.41
Görmeyen	1897	80.7	73.49±8.85	40.24±9.97	42.57±13.07
Test ve p değeri			t=0.28 p=0.77	t= -0.51 p=0.60	t= -0.50 p=0.61
Kardeşinden psikolojik şiddet görme					
Gören	304	12.9	73.58±9.16	39.63±9.60	42.99±13.98
Görmeyen	2048	87.1	73.51±8.97	40.27±10.07	42.43±13.01

Görmeyen			t=0.12	t= -1.03	t=0.69
Test ve p değeri			p=0.89	p=0.30	p=0.48
Eşinden psikolojik şiddet görme					
Gören	54	2.3	74.92±9.07	41.59±10.90	41.51±12.14
Görmeyen	2298	97.7	73.48±8.99	40.15±9.99	42.53±13.16
Test ve p değeri			t=1.16 p=0.89	t=1.04 p=0.29	t= -0.55 p=0.57
Arkadaştan psikolojik şiddet görme					
Gören	367	15.6	73.83±8.66	40.34±9.90	42.50±13.17
Görmeyen	1985	84.4	73.46±9.05	40.16±10.03	42.50±13.14
Test ve p değeri			t=0.72 p=0.46	t=0.30 p=0.75	t= -0.01 p=0.99
Yabancı birisinden psikolojik şiddet görme					
Gören	445	18.9	73.36±9.22	40.25±9.85	42.37±12.61
Görmeyen	1907	81.1	73.55±8.94	40.17±10.05	42.53±13.26
Test ve p değeri			t= -0.39 p=0.69	t=0.15 p=0.87	t= -0.23 p=0.81
Annesinden cinsel şiddet görme					
Gören	6	0.3	82.50±6.25	47.83±14.99	58.33±22.75
Görmeyen	2346	99.7	73.49±8.99	40.17±9.99	42.46±13.09
Test ve p değeri			MW- U=2711.50 p=0.009	MW- U=4774.50 p=0.17	MW- U=3758.00 p=0.04
Babasından cinsel şiddet görme					
Gören	6	0.3	76.83±14.75	46.83±12.12	58.16±19.64
Görmeyen	2346	99.7	73.51±8.98	40.17±10.00	42.46±13.10
Test ve p değeri			MW- U=6277.50 p=0.64	MW- U=4699.50 p=0.15	MW- U=31802.00 p=0.02
Kardeşinden cinsel şiddet görme					
Gören	12	0.5	76.91±7.69	41.83±13.73	59.75±24.07
Görmeyen	2340	99.5	73.50±9.00	40.18±9.99	42.41±13.01
Test ve p değeri			MW- U=1071.50	MW- U=1402.00	MW- U=7305.50

			p=0.15	p=0.99	p=0.004
Eşinden cinsel şiddet görme					
	10	0.4	71.40±10.26	43.20±14.94	65.40±17.53
Gören	2342	99.6	73.53±8.99	40.17±9.98	42.40±13.03
Görmeyen			MW-	MW-	MW-
Test ve p değeri			U=9872.50 p=0.39	U=1076.00 p=0.66	U=3392.00 p=0.001
Arkadaştan cinsel şiddet görme					
	48	2.0	72.79±9.35	45.29±12.84	56.16±15.72
Gören	2304	98.0	73.53±8.99	40.08±9.92	42.22±12.93
Görmeyen			t= -0.56 p=0.57	t= -3.57 p=0.001	t= 7.35 p=0.001
Test ve p değeri					
Yabancı birisinden cinsel şiddet görme					
	186	7.9	69.90±8.07	39.87±9.78	51.91±14.50
Gören	2166	92.1	73.83±9.00	40.21±10.03	41.69±12.70
Görmeyen			t= -5.75 p=0.001	t= -0.44 p=0.65	t=10.47 p=0.001
Test ve p değeri					
Annesinden toplumsal şiddet görme					
	150	6.4	70.06±7.79	40.48±9.66	51.00±15.70
Gören	2202	93.6	73.75±9.02	40.17±10.03	41.92±12.74
Görmeyen			t= -4.88 p=0.001	t=0.36 p=0.71	t=8.29 p=0.001
Test ve p değeri					
Babasından toplumsal şiddet görme					
	165	7.0	70.58±7.77	41.18±9.82	52.69±15.98
Gören	2187	93.0	73.74±9.04	40.11±10.02	41.73±12.57
Görmeyen			t= -4.36 p=0.001	t=1.31 p=0.18	t=10.56 p=0.001
Test ve p değeri					
Kardeşinden toplumsal şiddet görme					
	90	3.8	71.84±8.73	40.15±9.77	52.28±16.44
Gören	2262	96.2	73.5±9.00	40.19±10.02	42.11±12.84
Görmeyen			t= -1.80 p=0.07	t= -0.03 p=0.97	t=7.29 p=0.001
Test ve p değeri					
Eşinden toplumsal şiddet görme					

Gören	24	1.0	70.29±8.25	39.50±10.84	54.00±20.61
Görmeyen	2328	99.0	73.55±8.99	40.19±10.00	42.38±12.99
Test ve p değeri			MW- U=2171.00 p=0.06	MW- U=2580.00 p=0.51	MW- U=18081.00 p=0.003
Arkadaştan toplumsal şiddet					
görme	121	5.1	70.98±8.04	41.41±10.15	50.33±14.71
Gören	2231	94.9	73.65±9.02	40.12±10.00	42.08±12.92
Görmeyen			t= -3.19	t=1.37	t= 6.78
Test ve p değeri			p=0.001	p=0.16	p=0.001
Yabancı birisinden toplumsal şiddet					
görme	198	8.4	71.39±8.45	40.45±9.93	49.08±16.04
Gören	2154	91.6	73.71±9.02	40.16±10.02	41.90±12.67
Görmeyen			t= -3.48	t=0.39	t= 7.44
Test ve p değeri			p=0.001	p=0.69	p=0.001
Annesinden ekonomik şiddet					
görme	123	5.2	72.59±8.86	43.04±10.40	53.70±16.14
Gören	2229	94.8	73.57±9.00	40.03±9.96	41.88±12.67
Görmeyen			t= -1.17	t=3.24	t=9.90
Test ve p değeri			p=0.24	p=0.001	p=0.001
Babasından ekonomik şiddet					
görme	254	10.8	73.18±8.90	42.63±10.54	52.40±15.36
Gören	2098	89.2	73.56±9.00	39.89±9.90	41.30±12.32
Görmeyen			t=0.63	t=4.12	t=13.17
Test ve p değeri			p=0.52	p=0.001	p=0.001
Kardeşinden ekonomik şiddet					
görme	73	3.1	73.91±8.85	45.12±11.58	55.61±17.63
Gören	2279	96.9	73.50±9.00	40.03±9.92	42.08±12.75
Görmeyen			t=0.38	t=4.29	t=8.79
Test ve p değeri			p=0.70	p=0.001	p=0.001
Eşinden ekonomik şiddet görme					
Gören	26	1.1	72.73±7.56	43.38±10.65	51.38±12.15
Görmeyen	2326	98.9	73.53±9.01	40.15±10.00	42.40±13.12
Test ve p değeri			MW-	MW-	MW-

			U=2897.00 p=0.71	U=2492.00 p=0.12	U=13568.00 p=0.001
Arkadaştan ekonomik şiddet					
görme	54	2.3	75.24±8.81	44.92±10.73	54.72±15.65
Gören	2298	97.7	73.48±8.99	40.08±9.97	42.22±12.94
Görmeyen			t=1.42	t=3.52	t=6.97
Test ve p değeri			p=0.15	p=0.001	p=0.001
Yabancı birisinden ekonomik şiddet					
görme	85	3.6	74.32±8.68	42.90±11.56	51.42±17.63
Gören	2267	96.4	73.49±9.00	40.09±9.93	42.17±12.82
Görmeyen			t=0.84	t=2.54	t=6.42
Test ve p değeri			p=0.39	p=0.01	p=0.001

Tablo 4 incelendiğinde, annesinden, babasından, kardeşinden ve eşinden fiziksel şiddet görmüş olan öğrencilerin TCAÖ puanlarının, bu kişilerden şiddet görmediğini ifade eden öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmektedir. Annesinden, babasından ve kardeşinden cinsel şiddet gördüğünü belirten öğrencilerde ise TCAÖ ve ŞEÖ puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4, $p<0.05$). Genel olarak bakıldığında şiddetin herhangi bir türüne maruz kalan öğrencilerin şiddet eğiliminin yüksek olduğu ve çocukluk ça-ğında daha fazla örselendiği görülmektedir.

Tablo 5. ŞEÖ'nin Kesme Noktalarına Göre Puanların Dağılımı

Kesme noktası	Sayı	Yüzde
1-20 çok az	9	0.4
21-40 az	1326	56.4
41-60 fazla	926	39.4
61-80 çok fazla	91	3.9

Öğrencilerin ŞEÖ puanları incelendiğinde; %56.4'ünün az, %39.4'ünün fazla düzeyde şiddet eğiliminde olduğu yalnızca %0.4'ünün şiddet eğilimi göstermediği bulunmuştur (Tablo 5)

Öğrencilerin % 6.4'ü çocukluk döneminde ailesi tarafından uygulanan şiddet nedeni ile hastane ya da sağlık kurumuna götürüldüğünü, %25.3'ü şiddetle karşılaştığında hiçbir tepki göstermediğini, % 36.4'ü sözel olarak, %10.2'si kendine uygulanan şiddet türü ile karşılık verdiğini, % 6.0'ı polise başvurduğunu, %40.0'ı yaşadıkları şiddet nedeni ile özgüvenlerini kayb ettiklerini, bir öğrenci ise gördüğü

şiddet nedeni ile defalarca intihar girişiminde bulunduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %32.6'sı öfkelenildiğinde kendisini kontrol edemediğini belirtmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Yakın ilişki içinde şiddet ya da aile içi şiddet dünyada birçok insanı etkileyen ve genel kabul görmüş bir sosyal sorundur. Aslında kadın, çocuk, yaşlı, erkek gibi bu sorundan etkilenen pek çok kesim olsa da 1970'lerde yakın ilişki içinde şiddet konusunun uzmanları çeşitli araştırmalarla yaygın olarak kadınların erkeklerle oranla belirgin bir farkla risk altında olduklarını ortaya koymuş ve yakın ilişki içinde şiddet olgusunun toplumsal cinsiyet normlarına dayalı bir sistemin ürünü olduğu sonucuna varmışlardır (Yarar, 2015). Kamuoyunda ve özellikle feminist literatürde şiddet denilince akla öncelikle "kadına yönelik aile içi şiddet" gelmektedir. Elbette bu çok temel bir şiddet biçimidir ve feministler bu sorunun uzun mücadelelerden sonra görünür kılınmasını sağlamışlardır. Ancak bugün artık bu sorun neredeyse şiddet kavramıyla özdeşleşmiş ve diğer cinsiyetli şiddet biçimlerini görünmez kılmaya başlamıştır. Bu durum olayın genel toplumsal bağlamını ihmal edebileceği gibi şiddetle mücadele konusunda yetersiz kalınmasında önemli bir etkidir. Çalışmamız şiddetin kökenini toplumsal ilişkiler bütününde aranması gerektiğini ortaya koymaktadır. Mevcut şiddet biçimlerinin farklı bir boyutta kendini göstermesi ve şiddetin yeniden üretilmesinin kaynağı var olan toplumsal formasyonda gizlidir. Sonuçta şiddet kabul gördüğü şekliyle fiziksel değil yapısaldır (Türk, 2015). Öte yandan şiddetle ilgili başka bir yaklaşım olan bireyci yaklaşım toplumsal cinsiyeti patriarka gibi toplumsal sistemin sonucu olarak değil, kişinin karakteriyle ilişki içinde gelişen bir sorun çözme tekniği olarak ele almaktadır. Şiddetin aile ortamında koşulsuz olarak ortaya çıkabileceğini savunmaktadır. Özetle şiddet toplumsal cinsiyete dayanan patriarkal yapıdan kaynaklanan bir sorun değil, aile içindeki gerilimler veya aile yapısıyla ilintili olgusal bir fenomendir. Burada önemli olan bireylerin davranış kalıpları veya bireylerin aile içindeki anlaşmazlıklarına karşı kullanılan çatışmayı çözme taktikleridir. Bireyin kendi ailesinde öğrendiği bu sorun çözme taktiği sosyal öğrenme olarak onu belirleyen önemli bir unsur olacaktır. Nitekim araştırmamızda Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması ortanca değerinin biraz üzerindedir. Benzer şekilde Sis Çelik ve arkadaşlarının çalışmasında da (2013) üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durum öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol kalıpları karşısında halen geleneksel bakış açısının etkisinde kaldıklarını göstermektedir. Çünkü yetiştikleri aile yapısı içinde kadın ve erkek rol modeli ve toplumsal formasyon şiddetin asıl kullanıcı olarak erkeği, kadınların ise mağdur/kurban oldukları görüşünü yerleştirmektedir. Bu bağlamda üzerinde durmamız gereken önemli bir kavram olan hegemonik erkeklik sadece zor veya şiddet üzerinden işlemez. Kavram, kültür ve kurumlar üzerinden işleyen ikna ve rıza pratiklerine göndermede bulunur. Toplumsal süreçler içerisinde idealize edilmiş bir erkeklik formunun kurumlar aracılığıyla tüm topluma yayılmasına işaret eder. Bu bağlamda

konuya dair güçlü bir gelenek oluşur. Erkek tikel görünümüleriyle (baba, koca, sevgili vb) şiddeti potansiyel olarak uygulayabilecek güce sahiptir ve bu yeri geldiğinde belirli şiddetin edimselliğe çevrilmesine yol açar. Erkekliğe atfedilen cesaret, güç, dayanıklılık, kahramanlık gibi motifler geleneksel form olarak yeniden ve yeniden üretilir (Türk, 2015). Bu çalışmada da erkek öğrencilerin, toplumsal cinsiyet algılarının, şiddet eğilimlerinin ve çocukluk çağında örselenme durumlarının kız öğrencilerden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin tamamında çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve toplumsal cinsiyet algısı, şiddet eğilimi arasında pozitif yönde ilişki görülmektedir. Şiddet öğrenilen bir davranıştır. Çocukluk yaşantısında deneyimlenen şiddet olayı yetişkinlik çağında şiddet uygulayıcı rolüne bürünmekte, sessiz kurban olan bu çocuklar ileride kendi çocuklarına aynı şekilde davranma eğilimini göstermektedirler.

Bir ailede bir tür şiddet yaşıyorsa genellikle bu diğer türlerde de şiddetin yaşandığına dair bir işarettir. Çocukların aileleri, içinde yaşadıkları toplum arkadaş çevresi gittikleri okul ve yaşadıkları tecrübeler hep birlikte şiddet davranışına yönelimi artıran faktörleri oluşturmaktadır. Şiddet çoğu kez, asimetrik güç ilişkisi içinde görülen, gücünün kendisinden daha zayıf olana uyguladığı bir istismar biçimidir ve çocuklar bu ilişkide istismar edilen dezavantajlı taraftır. Çocuğun normal gelişiminde ve sağlığında görülen sapma durumları onu daha da dezavantajlı bir duruma getirebilmektedir. Nihayetinde bu çalışmada bir kronik hastalığa, özellikle de psikolojik sorunlara sahip olan öğrencilerin çocukluk döneminde diğerlerinden daha fazla örselenmiş olduğu belirlenmiştir. Çalışma bulguları dezavantajlı çocukların şiddetle karşılaşma riskinin daha yüksek olduğunu kanıtlamaktadır.

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları arttıkça şiddet eğilimlerinin de arttığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet algısı yüksek olan öğrenciler kadınların şiddete maruz kalabileceği, parasının erkek tarafından yönetilebileceği, erkeğin izni olmadan kadının çalışamayacağı, kadın istemese bile cinsel ilişkiye girmeye mecbur olacağı vb. durumlara daha fazla inanacakları için şiddet eğiliminin de toplumsal cinsiyet algısına bağlı olarak arttığı söylenebilir. Burada en önemli etken aile içinde verilen eğitim ve yetiştirme tarzıdır. Erkek imgesi güçlü, sert, otoriter, karar alıcı cinsiyetteki rolü ise erildir. Erkeğin alanına göre tanımlanan kadın imgesi ise itaatkâr, fedakar, sorumluluk gibi konularda eğitilir. Aile sosyalleşme sürecinde birincil sorumluluğa sahip temel bir kurumdur. Erkek ve kadınlarla ilgili kalıplaşmış tutum ve tavırların toplumsal ve kültürel ortamdaki kaynaklanan boyutu açıktır. Yetiştirme sürecinde erkek çocukları eğitme tarzı yetişkin olduklarında rasyonel bir birey olma(ma)sına etki yapmaktadır. Bu araştırmada, sağlık ve sosyal bilimler alanlarında eğitim alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ve şiddet eğilimleri fen bilimleri alanında eğitim alan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur. Bu durumun sağlık ve sosyal bilimleri alanlarının müfredatlarında yer alan sosyal derslerle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin çoğunluğu çocukluk döneminde tüm şiddet türlerini yaşadıklarını ifade etmişlerdir.¹ Aile içinde çocuğa yönelik cinsel istismar ve şiddet oransal olarak bilinmese de ülkemizde var olan bir sorundur. Anne ve babanın eğitilmiş olması ve duyarlılığı bu sorunun fark edilmesini sağlar ya da engelleyici bir rol oynar. Kültürün kapalılığı ve değişime karşı direnç özelliği pek çok ailede yaşanan şiddet olaylarının ortaya çıkmasında en büyük engeldir. Bu çalışmada toplumsal cinsiyet algısı, şiddet eğilimi ve çocukluk çağında örselenme durumu anne ve baba eğitim düzeyi yüksek olan, gelir durumu iyi öğrencilerde daha düşük düzeyde iken, geniş aile yapısına sahip, kırsal alanda yaşamış, ekonomik durumunu kötü olarak değerlendiren öğrencilerde daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Ailede verilecek olan eğitimle erkek, ayrıcalıklı bir cinsiyet olmaktan çıkarılmalıdır. Kültürel olarak öğretilen şiddet (namus, töre) aile içinde taklit etme ve model alma şeklinde devam ederek yeni bir nitelik kazanır. Ailede empati eğitimi çocukların birer yetişkin olduklarında cinsiyet ayrımcılığına dayanan anlayışı kabul etmemelerinde bir ön koşulu oluşturabilir ve şiddeti üreten ve uygulayan bireyler olmaktan bizi kurtarabilir.

¹ Tuncel ve ark.nın araştırmasında (Tuncel vd, 2007) öğrencilerin %60.1'ine çocukluk döneminde anne ve babasının fiziksel şiddet uyguladığı saptanmıştır. Evren ve ark.nın araştırmasında (Evren vd, 2011) öğrencilerin %6.3'ünün son 12 ayda şiddete maruz kaldığı; Demirel ve ark.nın çalışmasında (Demirel vd, 2004) öğrencilerin %40.6'sının aile içinde şiddete uğradığı; Çetinkaya'nın çalışmasında (Çetinkaya, 2013) %26.3'ünün fiziksel, %35.3'ünün sözel, %42.3'ünün duygusal ve %9.3'ünün ekonomik şiddete maruz kaldığı ya da şahit olduğu; Kanbay ve ark.nın çalışmasında (Kanbay vd, 2012) öğrencilerin %44.1'inin ebeveynlerinden şiddet gördüğü belirtilmiştir. Türkkan ve Odacı'nın çalışmasında (Türkkan vd, 2018) lise öğrencilerinin örselenme yaşantılarının cinsiyet ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlere göre farklılaştığı, ancak ebeveyn eğitim durumu değişkenleri açısından farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yiğitalp ve ark.nın çalışmasında (Yiğitalp vd, 2007) kız öğrencilerin %6.2'sinin erkeklerin %7.9'unun fiziksel şiddete maruz kaldığı; fiziksel şiddetin kız öğrencilere baba, anne, ağabey, arkadaş, öğretmen, tanımadıkları birileri tarafından uygulandığı, erkekler buna ek olarak çalıştıkları işyerlerinde de şiddet uygulandığı belirlenmiştir. Karabulutlu'nun araştırmasında (Karabulutlu, 2015), kız öğrencilerin %18.4'ü, erkek öğrencilerin ise %17.4'ü fiziksel şiddete uğradığını; kız öğrencilerin daha çok baba ve ağabeyi tarafından şiddete uğradığı, erkek öğrencilerin akrabaları ve diğer kişilerce şiddete uğradığı belirtilmiştir. Kabasakal ve Girli'nin çalışmasında (Kabasakal vd, 2012) şiddetle karşılaştıklarında, erkek öğrencilerin %6.8'i ses çıkarmayacaklarını; kadınların hepsi şiddet karşısında sessiz kalmayacağını belirtmiştir. Giray ve ark.nın çalışmasında (Giray vd, 2005), öğrencilerin düşüncesine benzer şekilde kadınların şiddete karşı en yüksek oranda %61.5 sessiz kalma şeklinde tepki gösterdiği belirtilmiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin özellikle aile tarafından şiddete maruz kalma yaşantılarının yaygın olduğunu göstermektedir. Turhan ve ark.nın çalışmasında (Turhan vd, 2011) hayat boyu en az bir kez şiddete uğrayan öğrencilerin özgüven ve sosyal destek puanları düşük, sürekli kaygı puanları yüksek bulunmuştur. Kanbay ve ark.nın çalışmasında (2012) öğrencilerin %57.6'sının, Karabulutlu'nun çalışmasında (2015) %28.2'sinin birine şiddet uyguladığı bulunmuştur. Yiğitalp ve ark.nın çalışmasında (2007), arkadaş ve sevgili duygusal şiddeti kız ve erkeklerde %8 civarında belirlenmiştir. Kabasakal ve Girli'nin araştırmasında (2012) öğrencilerin sevgilisine sözel şiddet uygulama oranı kadınlarda %13.6, erkeklerde %3.8; sevgilisi tarafından hakarete uğrama oranı kadınlarda %10.3, erkeklerde %22.7 olarak saptanmıştır. Çetinkaya'nın çalışmasında (2013) şiddete maruz kalan öğrencilerin maruz kalmayanlara göre şiddet eğilimleri daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonucunda; üniversite öğrencilerinin yaşamlarının bir döneminde tüm şiddet türleri ile karşılaştıkları, çocukluk dönemi örselenme durumlarının, toplumsal cinsiyet algılarının ve şiddet eğilimlerinin orta düzeyde olduğu ve bu değişkenler arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, üniversite ortamında ve tüm alanlarda cinsiyete dayalı ayrımcılığı, adaletsizliği ve şiddet olaylarını ortadan kaldırmaya yönelik önlemlerin alınması, üniversite öğrencilerine ve toplumun her kesimine yönelik, şiddet türleri, şiddet davranışları, öfke kontrolü hakkında eğitim verilmesi, şiddete maruz kaldıklarında öğrencilerin başvurabilecekleri birimlerin oluşturulması, şiddet eğilimi yüksek olan ya da şiddet davranışı gösteren öğrencilerin belirlenmesi ve bu öğrencilerin rehabilitasyon programlarına alınması yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Altınova, HH.; Duyan, V. (2013). “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması”. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), s.9-22.
- Bostancı, N.; Albayrak, B.; Bakoğlu, İ. vd. (2006). “Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Depresif Belirtileri Üzerine Etkisi. *New Symposium Journal*. 44(2), s. 189-95.
- Bozkurt, ÖD.; Daşıkın, Z.; Kavlak, O.; Şirin, A. (2013). “Ebelik Öğrencilerinin Gebelikte Şiddet Konusundaki Bilgi, Görüş ve Mesleki Tutumlarının Belirlenmesi”. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi* 2(2), s.99-107.
- Çetinkaya, SK.(2013). “Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”. *Nesne*, 1(2), s. 21-43.
- Dedeoğlu, M.; Yayla, D.; Karşahin, M. (2008). *Öğrencilerin Şiddet Algısı*. TC Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Demirel, S.; Kısa, S.; Kocaöz, S.; Vefikuluçay, D.; Taşkın, L.; Eroğlu, K.; Akın, A. (2004). “Üniversite Yaşamı Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısındaki Gelenekselliğini Etkiliyor mu?” *Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi*. Ankara.
- Dökmen, Z. (2014), *Toplumsal Cinsiyet, Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Evren, H.; Tokuç, B.; Erkuklu, G. (2011). “Trakya Üniversitesi Öğrencilerinde Şiddet Davranışları ve Algılanan Sağlık İlişkisi”. *Balkan Med J*, 28, s.380-4.
- Giray, H.; Keskinoglu, P.; Sönmez, Y.; Meseri, R.; Karakuş, NE.; Yücecin, N, vd. (2005). “Gebelikte Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Etkileyen Etmenler” *STED* 14(10), s.217-20.
- Gökkaya, V. (2009). “Türkiye’de Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri”. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10(2), s.167-179.
- Haskan, Ö.; Yıldırım, İ. (2012). “Şiddet Eğilimi Ölçeği’nin Geliştirilmesi” *Eğitim ve Bilim*, 37(163), s.165-177.

- Kabasakal, Z.; Girli, A. (2012). "Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Hakkındaki Görüşlerinin, Deneyimlerinin Bazı Değişkenler ve Yaşam Doymu ile İlişkisi (DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Örneği)". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), s. 105-123.
- Kahraman, L.; Kahraman, AB.; Ozansoy, N.; Akıllı, H.; Kekillioğlu, A.; Özcan, A. (2014), "Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Algısı Araştırması Turkish Studies" - International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish Or Turkic, 9(2):, 811-831.
- Kanbay, Y.; Işık, E.; Yavuzaslan, M.; Keleş, S. (2012). "Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Görüş ve Tutumlarının Belirlenmesi" *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*,1(2), s.107-19.
- Karabulutlu, Ö.(2015). "Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Konusundaki Görüş ve Deneyimleri". *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(1), s. 26-36.
- Kocacık, F.; Çağlayandereli, M. (2009). "Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği" *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), s. 24-43.
- Özen, Ş.; Antar, S.; Özkan, M. vd. (2004). "Çocukluk Çağı Travmalarının Umut-suzluk ve Depresif Duygu Durum Üzerine Etkisinin Son Sınıf Üniversite Öğrencilerinde İncelenmesi". *40. Ulusal Psikiyatri Kongresi, Türk Psikiyatri Derneği Yayınları*, 316-9.
- Özkan, G. (2017). "Kadına Yönelik Şiddet - Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" *Hakemli Makale Hacettepe Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 7(1), s. 533-564
- Şentürk, B.; Ünnü, NA.; Kesken, J. (2017). "İş Yaşamında Toplumsal Cinsiyetin Etkisi: Türkiye Üniversiteleri Örneği" *International Journal of Economic and Administrative Studies*, (16. UİK Özel Sayısı):865-878 ISSN 1307-9832
- Tunçel, EK.; DüNDAR, C.; Peşken, Y. (2007). "Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Aile İçi Şiddet Konusunda Bilgi Ve Tutumlarının Değerlendirilmesi" *Genel Tıp Dergisi*, 17(2), s. 105-10.
- Turhan, E.; İnandı, T.; Özer, C.; Akoğlu, S. (2011). "Üniversite Öğrencilerinde Madde Kullanımı, Şiddet ve Bazı Psikolojik Özellikler" *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, (1), s. 33-44.
- Türk B, (2015), "Şiddete Meyyalım Vallahi Dertten: Hegemonik Erkeklik ve Şiddet", Şiddetin Cinsiyetli Yüzleri, Der. B. Yarar, Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Türkkan, T.; Odacı, H. (2018). "Liseli Ergenlerde Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Cinsiyet, Gelir Düzeyi ve Ebeveyn Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi" *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), s.71-89

- 430 AÜEFED 62 R. BALCI AKPINAR-S. KÜÇÜKOĞLU-S. EJDER APAY-N.KARACA-A. BALCI
Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, (2015).
<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>
- Ünal F, Tarhan S, Çürükvelioğlu E.K., (2017). “Toplumsal Cinsiyet Algısını Yordamada Cinsiyet, Sınıf, Bölüm ve Toplumsal Cinsiyet Oluşumunun Rolü”
Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), s. 227-236
- Ünlü, S., Bayram, M.; Uluyağcı, C.; Uzoğlu, Bayçu. (2009). “Kadına Yönelik Şiddet:TV Dizilerinde Kadına Yönelik Şiddet”. *Selçuk İletişim*,5(4), s.96-104
- WHO: *Global Status Report On Violence Prevention 2014*.
- Yarar, B. (2015). *Şiddetin Cinsiyetli Yüzleri*, Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, D.V.; Zeyneloğlu, S.; Kocaöz, S.; Kısa, S.; Taşkın, L.; Eroğlu, K. (2009).
“Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), s. 775-792.
- Yiğitalp, G.; Ertem, M.; Özkaynak, V. (2007). “Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Konusunda Deneyimleri ve Bu Konudaki Görüşleri” *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6 (2), s. 131-136